

QADIMIY FRANSIYANING DAVLATCHILIK VA MADANIYATI

Usmanova Malika Adilovna

Farg'ona davlat universiteti akademik litseyi “chet tillar” kafedrası fransuz tili fani o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20196749>

Annotatsiya: Qadimiy Fransiya Yevropa tarixida muhim o'rin egallagan davlatlardan biri hisoblanadi. Uning davlatchilik tizimi va boy madaniyati asrlar davomida shakllanib, jahon sivilizatsiyasiga katta ta'sir ko'rsatgan. Fransiya hududi qadim zamonlardan boshlab turli qabilalar va davlatlar hukmronligi ostida bo'lgan. Ayniqsa, gallar, rimliklar va franklar davri mamlakat taraqqiyotida muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: Fransiyada ilk universitetlardan biri — Universite de Paris tashkil topgan, Yevropaning eng mashhur ilm markazlaridan biri edi, falsafa, ilohiyot, ibbiyot, matematika o'qitilgan

Dastlab hozirgi Fransiya hududi Galliya deb atalgan. Bu yerda asosan kelt qabilalari — gallar yashagan. Ular qabila boshliqlari tomonidan boshqarilgan va dehqonchilik hamda chorvachilik bilan shug'ullangan. Miloddan avvalgi I asrda Yuliy Sezar Galliyani bosib olib, uni Rim imperiyasi tarkibiga qo'shgan. Natijada Rim madaniyati, lotin tili, yo'llar qurilishi va shaharsozlik rivojlandi. Bu holat Fransiya davlatchiligining shakllanishiga katta ta'sir ko'rsatdi.

V asrga kelib Rim imperiyasi zaiflashdi va Galliya hududini german qabilalari egallay boshladi. Shu davrda franklar kuchli davlat barpo etdilar. Franklar qirolligining asoschisi Xlodvig I bo'lib, u xristian dinini qabul qilgan va markazlashgan davlat tuzgan. Keyinchalik Buyuk Karl davrida Franklar davlati yanada kuchaydi. Buyuk Karl ta'lim va boshqaruv tizimiga katta e'tibor qaratgan. Uning davrida maktablar ochilib, ilm-fan rivojlantirilgan.

Qadimiy Fransiya madaniyati ham juda boy bo'lgan. Fransuz tili lotin tilidan rivojlanib chiqqan. O'rta asrlarda adabiyot va she'riyat keng taraqqiy etgan. Ritsarlar haqidagi dostonlar va qahramonlik qo'shiqlari mashhur bo'lgan. “Roland haqida qo'shiq” asari o'sha davrning eng mashhur adabiy yodgorliklaridan biridir. Fransiyada xristian dini madaniyatning asosiy qismi hisoblangan. Cherkovlar nafaqat ibodat joyi, balki ilm-fan va ta'lim markazi vazifasini ham bajargan. Me'morchilikda gotika uslubi rivojlangan bo'lib, Notre-Dame de Paris kabi mashhur soborlar bunyod etilgan. Ushbu inshootlar baland minoralari va nafis bezaklari bilan ajralib turgan.

Shuningdek, qadimiy Fransiyada san'at, musiqa va hunarmandchilik rivojlangan. Shaharlarda savdo-sotiq kengayib, hunarmandlar gildiyalari tashkil topgan. Universitetlar ochilishi esa ilm-fanning rivojlanishiga xizmat qilgan. Ayniqsa, University of Paris Yevropaning eng mashhur ilm markazlaridan biri bo'lgan. Xulosa qilib aytganda, qadimiy Fransiya kuchli davlatchilik tizimi va boy madaniyati bilan Yevropa tarixida muhim o'rn tutadi. Rim madaniyati, franklar davlati va xristianlik ta'siri Fransiyaning siyosiy hamda madaniy taraqqiyotiga katta hissa qo'shgan. Shu sababli Fransiya keyinchalik Yevropaning eng rivojlangan davlatlaridan biriga aylangan.

Qadimiy Fransiya jahon tarixida o'ziga xos o'rn egallagan davlatlardan biridir. Fransiya hududi qadim zamonlardan boshlab turli xalqlar va qabilalar yashagan maskan bo'lib, bu yerda boy madaniyat va kuchli davlatchilik an'analari shakllangan. Ayniqsa, gallar, rimliklar va franklar davri mamlakat tarixida muhim bosqich hisoblanadi.

Dastlab Fransiya hududi Galliya nomi bilan mashhur bo'lgan. Bu hududda asosan kelt qabilalari yashagan. Gollar dehqonchilik, chorvachilik va hunarmandchilik bilan shug'ullangan. Ular qabila boshliqlari tomonidan boshqarilgan bo'lib, harbiy jihatdan ham ancha kuchli bo'lgan.

Miloddan avvalgi I asrda mashhur Rim sarkardasi Yuliy Sezar Galliyani bosib olgan. Natijada Galliya Rim imperiyasining muhim viloyatlaridan biriga aylangan. Rim hukmronligi davrida Galliyada katta o'zgarishlar yuz berdi. Rimliklar yangi yo'llar, ko'priklar, shaharlar va qal'alar qurdilar. Lotin tili keng tarqalib, keyinchalik fransuz tilining shakllanishiga asos bo'ldi. Rim qonunlari va boshqaruv tizimi ham Fransiya davlatchiligiga katta ta'sir ko'rsatdi. Shu bilan birga, xristian dini ham aynan Rim davrida keng yoyila boshladi. V asrda G'arbiy Rim imperiyasi zaiflashgach, Galliya hududiga german qabilalari kirib keldi. Ularning ichida franklar eng kuchli qabila edi. Franklar davlati asoschisi Xlodvig I bo'lib, u barcha frank qabilalarini birlashtirgan. Xlodvig xristian dinini qabul qilib, cherkov bilan yaqin aloqalar o'rnatgan. Bu esa davlatning mustahkamlanishiga yordam berd.

References:

1. O'zbekiston Respublikasining “Ta’limto’g’risidagi” Qonuni.
2. Abduazizov A.A. O'zbek tili fonologiyasi va morfologiyasi. Toshkent, “O'qituvchi”, 2012.
3. Ubaydullayev M, Andreychikova A. P, Yusupova N.A “Fransuz tili fonetikasi” O'zbekiston 2010-y.5-b.
4. BledE, BledO. “Orthographe ,Grammaire”, Paris HACHETTE, 2009 25-b.